

Nr 223.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1920 kl. 1/2 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen och under sjätte huvudtiteln propositionen om tilläggsstat för år 1920 gjorda framställningar om anslag för gäldande av kostnader för tillämpningen av lagen om arbetstidens begränsning m. m. (3:e avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Kungl. Maj:t under åberopande av punkt 29 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen, att för gäldande av kostnader för tillämpningen av lagen om arbetstidens begränsning m. m. på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 150,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1920 under sjätte huvudtiteln (punkt 21) föreslagit riksdagen, att för nyssberörda ändamål på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av 75,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 78—85 i åberopade statsrådsprotokollet.

Genom en den 4 augusti 1919 dagtecknad proposition, nr 10, föreslog Kungl. Maj:t fjolårets urtima riksdag medgiva, att de med anledning av tillämpningen av lagarna om arbetstidens begränsning och om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete uppkommande kostnader linge för tiden till den 1 juli 1920 bestridas av förslagsanslaget för oförutsedda utgifter. Anledningen till att särskilt anslag

för ändamålet ej äskades var, att något förslag till extra tilläggsstat ej underställdes 1919 års urtima riksdag, varför riksdagens medgivande ansågs böra inhämtas, att, för tiden intill dess särskilt anslag för ändamålet blivit av 1920 års riksdag anvisat och detta ställts till vederbörandes förfogande, eller förslagsvis till nämnda den 1 juli 1920, de ifrågavarande kostnaderna finge bestridas i nyss angiven ordning.

Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslog blev av riksdagen bifallet.

Kostnaderna för tillämpningen av nämnda lagar hänföra sig i främsta rummet till arbetsrådets verksamhet. Enligt lagen om arbetstidens begränsning skall arbetsrådet bestå av minst sju ledamöter, utsedda av Konungen för två år i sänder; första förordnandet av ledamöter har dock i enlighet med vad i lagen förutsatts ägt rum för tiden från och med den 1 november 1919 till och med den 31 december 1921. Genom bestämmandet av antalet ledamöter i rådet till *minst* sju avsågs att bereda möjlighet att i fall av behov förstärka rådets arbetskrafter, varigenom arbetet skulle kunna bedrivas i två avdelningar. Det utsedda antalet ledamöter utgör för närvarande endast sju, varav enligt lagens bestämmelser tre utan föregånget förslag förordnats av Kungl. Maj:t — därav en till ordförande och chef — medan de övriga fyra utsetts till halva antalet bland personer, föreslagna av sammanslutningar av arbetsgivare, och till halva antalet bland personer, föreslagna av sammanslutningar av arbetare. För de efter förslag utsedda ledamöterna har i stadgad ordning utsetts suppleanter.

Genom brev den 7 november 1919 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlönings- och omkostnadsstat för arbetsrådet, *för år räknat*, att lända till efter rättelse från och med den 1 november 1919 till och med den 30 juni 1920:

	K r o n o r			
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	S u m m a.
A. Avlöningar.				
1 ordförande och chef	9,500	4,500	1,000	15,000
1 utan förslag utsedd ledamot.....	7,500	3,500	1,000	12,000
1 d:o	7,500	3,500	1,000	12,000
1 efter förslag utsedd ledamot, arvode	—	—	—	5,000
3 efter förslag utsedda ledamöter, arvoden å tillhopa	—	—	—	15,000
1 sekreterare, tillika föredragande	4,700	2,500	600	7,800
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator*)	1,450	700	200	2,350
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden **).....	1,250	500	200	1,950
1 vaktmästare	875	550	150	1,575
				72,675
B. Omkostnader.				
Till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, ersättningar för särskilda utredningar genom tekniskt eller ekonomiskt sakkunniga, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, telefoner, kontorsrekvisita m. m. ävensom arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt suppleanter, då de inkallas såsom ersättare för de efter förslag utsedda ledamöterna, förslagsvis				40,000
				40,000
			Summa	112,675

*) För tiden $\frac{1}{11}$ — $\frac{31}{12}$ 1919 utgår avlöningen efter ett belopp av 1,950 kronor för år räknat, därav lön 1,050 kronor, tjänstgöringspenningar 750 kronor och ortstillägg 150 kronor.

**) För tiden $\frac{1}{11}$ — $\frac{31}{12}$ 1919 utgår avlöningen efter ett belopp av 1,550 kronor för år räknat, därav lön 850 kronor, tjänstgöringspenningar 550 kronor och ortstillägg 150 kronor.

Förordnande å befattningen som sekreterare, tillika föredragande hos arbetsrådet, har tillsvidare meddelats endast för tiden till utgången av juli månad 1920.

I samband med statens fastställande föreskrev Kungl. Maj:t, att hos arbetsrådet skulle under tiden till den 1 juli 1920 vara anställda två på arbetarskyddsfrågornas område sakkunniga experter samt bemyndigade arbetsrådet att från ovannämnda i omkostnadsstaten för rådet förslagsvis upptagna belopp å 40,000 kronor till vardera av dessa utbetala ett arvode av 2,000 kronor.

Slutligen ställdes till socialstyrelsens förfogande ett belopp av högst 20,500 kronor att efter förslag, som styrelsen hade att underställa Kungl. Maj:ts prövning, med högst 6,000 kronor användas till förstär-

kande under tiden till den 1 juli 1920 av arbetskrafterna å styrelsens arbetarskyddsbyrå i anledning av styrelsens befattningsmed tillämpningen av nämnda lagar och med högst 14,500 kronor till förstärkande under sistnämnda tid av yrkesinspektionens arbetskrafter i anledning av inspektionens befattningsmed tillämpningen av samma lagar.

Vid anmälan av anslagsäskandet för arbetsrådets verksamhet har departementschefen anfört följande:

»Då endast ringa erfarenhet ännu föreligger i fråga om arbetsrådets verksamhet, är det ej möjligt att nu med bestämdhet angiva det erforderliga behovet av arbetskrafter hos rådet under tiden efter den 1 juli 1920. Det synes därför lämpligt, att något förslag till stat för rådet för tiden därefter ej förelägges riksdagen till antagande, utan att riksdagen endast, i likhet med vad ägt rum beträffande t. ex. riksförsäkringsanstaltens extra arbetskrafter, ställer ett förslagsanslag till Kungl. Maj:ts förfogande, med rätt för Kungl. Maj:t att efter närmare utredning bestämma i fråga om anslaget användning.

Emellertid synes man vid anslagsbeloppets beräkning kunna utgå från att den för tiden till den 1 juli 1920 fastställda staten åtminstone i det stora hela skall kunna tillämpas även för tiden efter nämnda dag. Sålunda torde det antagligen på av arbetsrådet anförda skäl bliva erforderligt att jämväl i fortsättningen förordna en tjänsteman i tredje lönegraden som sekreterare och biträdande föredragande hos rådet. Beträffande de två på arbetarskyddsfrågornas område sakkunniga experterna hos rådet, vilka förordnats till den 1 juli 1920, torde behovet av dessa mest göra sig kännbart under den första tiden av rådets verksamhet, då det stora antalet frågor av mera principiell innebörd och betydande räckvidd antagligen kommer att föreligga till avgörande. Behovet av dessa experter lär från denna synpunkt ej i samma grad göra sig gällande, sedan en fastare praxis hunnit utbildas hos rådet i fråga om reglerna för meddelande av undantag från lagstiftningen och andra frågor om lagens tillämpning. För närvarande kan sålunda ej avgöras, om dessa experter i fortsättningen bliva behöfliga. En synpunkt, som emellertid talar för fortsatt förordnande av fasta experter, är den av arbetsrådet framhållna, att därmed möjlighet skulle beredas att vid förfall för de utan förslag utsedda ledamöterna av rådet tillfälligtvis förordna experter som ledamöter.

Kostnaderna för arbetsrådets verksamhet torde sålunda för tiden efter den 1 juli 1920 förslagsvis kunna antagas komma att för år räknat uppgå till samma belopp som det enligt den fastställda staten årligen beräknade eller i runt tal 112,700 kronor.

Anledning att ifrågasätta ändring av de belopp, som i propositionen till 1919 års urtima riksdag beräknades till förstärkning av socialstyrelsens och yrkesinspektionens arbetskrafter i anledning av deras befattning med tillämpningen av ifrågavarande lagar, torde ej föreligga. För ändamålet skulle sålunda för helt år erfordras tillhoppa 35,000 kronor.

Om härjämte hänsyn tages till de utgifter, som kunna föranledas genom hörande, efter framställning av arbetsrådet, av vittnen och sakkunniga vid domstol och vilka utgifter enligt 9 § av lagen om arbetstidens begränsning skola bestridas av allmänna medel, kan årskostnaden med anledning av tillämpningen av nämnda lag och lagen om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete beräknas till i runt tal 150,000 kronor, vilket belopp synes böra såsom förslagsanslag på extra stat för 1921 äskas av riksdagen.

Då riksdagens medgivande att från förslagsanslaget för oförutsedda utgifter gälda de med anledning av tillämpning av nämnda lagar uppkommande kostnader endast avser tiden till den 1 juli 1920, bör å tilläggsstaten för nämnda år äskas ett förslagsanslag om hälften av det nyss angivna beloppet eller 75,000 kronor, varom jag gör framställning i annat sammanhang.»

Under erinran om att i riksdagen väckta motioner angående upphävande eller suspension av lagen om arbetstidens begränsning icke blivit av riksdagen bifallna, på grund varav arbetarrådets verksamhet torde komma att erhålla den omfattning, Kungl. Maj:t förutsatt, får utskottet hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må för gäldande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning anvisa

a) å extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 150,000 kronor; samt

b) å tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag av 75,000 kronor.

Stockholm den 10 juni 1920.

På statsutskottets vägnar:

A. ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 222.